

X. CONSUMUL ȘI MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

Consumul de bunuri și servicii este un factor important al utilizării resurselor la nivel mondial și al impactului asupra mediului asociat. Creșterea volumului comerțului mondial conduce la creșterea ponderii presiunilor și impactului asupra mediului. Alimentația, locuințele, mobilitatea și turismul sunt responsabile pentru o mare parte a presiunilor și impacturilor provocate de consumul privat, la nivel antropoc în UE. Pentru reducerea semnificativă a acestor constrângeri asupra mediului este necesară schimbarea tiparelor consumului public și privat cât și a mentalității asociate consumului. Creșterea economică și dezvoltarea tehnologiilor moderne din ultimele decenii au dus la îmbunătățirea confortului din viețile noastre. Acest fapt a dus la creșterea cererii de produse și servicii și, implicit, a consumului de energie și resurse naturale. Modul în care producem și consumăm duce la apariția unor probleme cu impact semnificativ asupra mediului din prezent, cum ar fi încălzirea globală, poluarea, folosirea irațională a resurselor naturale, un management defectuos în domeniul reciclării și afectarea biodiversității ecosistemelor.

Calitatea vieții, prosperitatea și creșterea economică, bunăstarea, depind de consumul raționalizat al resurselor disponibile. Pentru a realiza acest lucru trebuie să schimbăm modul în care proiectăm, fabricăm, utilizăm și gestionăm eliminarea produselor rezultate în urma consumului. Această schimbare ne vizează pe toți – indivizi, gospodării, întreprinderi, administrații locale și naționale, precum și comunitatea mondială. ("Cum să consumăm și să producem în mod durabil", publicat de UE în 2010).

X.1. TENDINȚE DE CONSUM

Amprenta ecologică măsoară presiunea pe care omenirea o exercită asupra biosferei, în funcție de suprafața productivă (teren și luciu de apă) a planetei necesară pentru furnizarea resurselor naturale pe care le consumă și pentru neutralizarea deșeurilor pe care le generează locuitorii planetei. Amprenta ecologică a unei țări include suprafața de terenuri cultivate, pășuni, păduri și ariile piscicole necesare pentru producția de fibre, materie lemnoasă și alimente destinate consumului și suprafețele ocupate pentru neutralizarea deșeurilor generate.

Biocapacitatea - reprezintă capacitatea ecosistemelor de a produce resursele necesare oamenilor și de a absorbi deșeurile generate de aceștia utilizând actualele scheme de management și tehnologii de extracție. Biocapacitatea acoperă cinci componente: terenurile agricole pentru furnizarea alimentelor pe bază de plante și a produselor din fibre; pășunile și terenurile agricole pentru produse animale; suprafețele construite pentru adăposturi și alte infrastructuri urbane; pescării (marine și interioare) pentru produsele piscicole; păduri care aprovizionează două nevoi concurente: lemn și alte produse forestiere, și sechestrarea carbonului (CO₂, în principal din urma arderii combustibililor fosili) pentru reglarea climei.

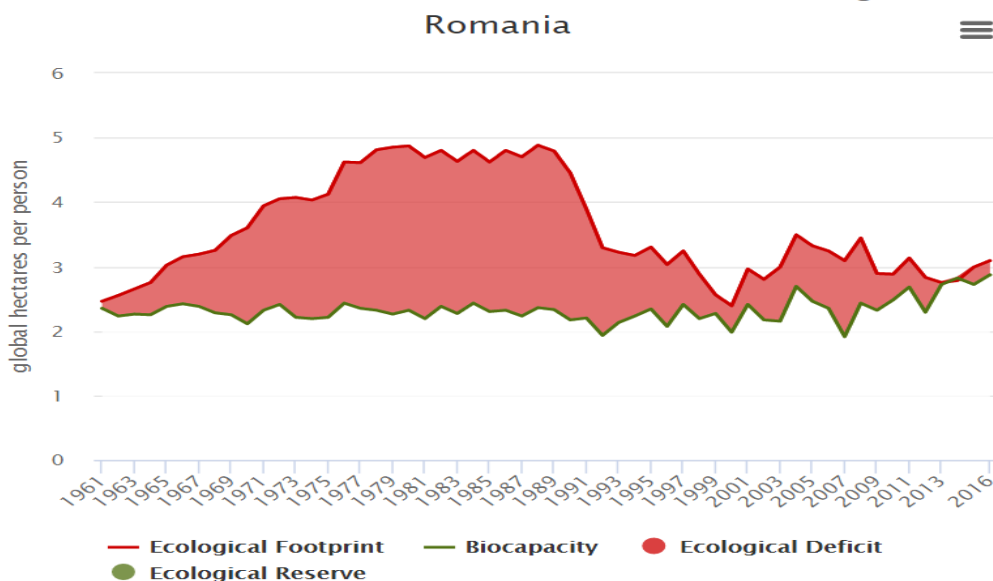
Atât amprenta ecologică cât și biocapacitatea sunt măsurate în hectare globale (gh), care indică media anuală a productivității tuturor zonelor productive din punct de vedere biologic de pe planetă. Diferența dintre amprenta ecologică și biocapacitate arată dacă o țară este debitor sau creditor ecologic.

România se află pe locul 46 mondial, și pe locul 13 în cadrul UE la capitolul biocapacitate – adică posibilitatea ecosistemelor din țară de a produce materiale biologice utile și de a absorbi reziduurile (în special CO₂) produse de cei peste 21 de milioane de locuitori ai săi – arată datele publicate în Raportul Planeta Vie, un studiu anual al organizației internaționale WWF (World Wide Fund for Nature). Așadar, suntem una dintre țările „capabile” din punct de vedere al

serviciilor prestate de natură. Solul încă nu e otrăvit și uzat și mai poate produce hrană, pădurile nu sunt încă afectate și pot asigura resursa necesară de oxigen și de a absorbi carbonul, apele încă mai sunt filtrate de vegetație și de sol.

Mai mult, amprenta ecologică pe cap de locuitor plasează țara noastră pe locul 70 în lume și cel mai bine din toată Uniunea Europeană. Amprenta ecologică reprezintă măsura presiunii pe care omul o pune pe mediu. În fiecare an, ea este calculată în funcție de suprafața productivă de pământ și apă necesare pentru a produce resursele consumate de un individ și pentru a absorbi carbonul generat de tot acest proces. La poziția sa foarte bună în cadrul UE, România are o amprentă ecologică de 1,4 hectare globale per capita (hgc), cea mai mare parte provenită din emisiile de carbon.

Figura X.1.1. Evoluția amprentei ecologice și a biocapacității în România

sursa: <http://data.footprintnetwork.org/en/index.phs/GFN/page/trends/romania>

Figura X.1.1. urmărește amprenta ecologică și biocapacitatea pe persoană în România din 1961. Ambele sunt măsurate în hectare globale (un hectar global este definit ca un hectar cu productivitate medie mondială pentru toate terenurile biologic productiv și apă într-un anumit an). Se observă scăderea amprentei ecologice în anii 2000 față de anii 1969 – 1997, în prezent, biocapacitatea menținându-se relativ constantă.

Privit în sens general, consumul populației presupune utilizarea bunurilor și/sau serviciilor în scopul satisfacerii necesităților personale ale oamenilor. Pe măsură ce veniturile cresc, crește și consumul și cererea de mai multă hrană și căldură, de locuințe mai mari, mai călduroase și mai confortabile, de aparate electrocasnice, mobilă și detergent, de îmbrăcăminte, transporturi și energie. Consumatorii au posibilitatea de a reduce impactul asupra mediului prin consumul propriu.

X.1.1. Alimente și băuturi

✓ Consumul mediu anual pe locuitor, la principalele produse alimentare și băuturi

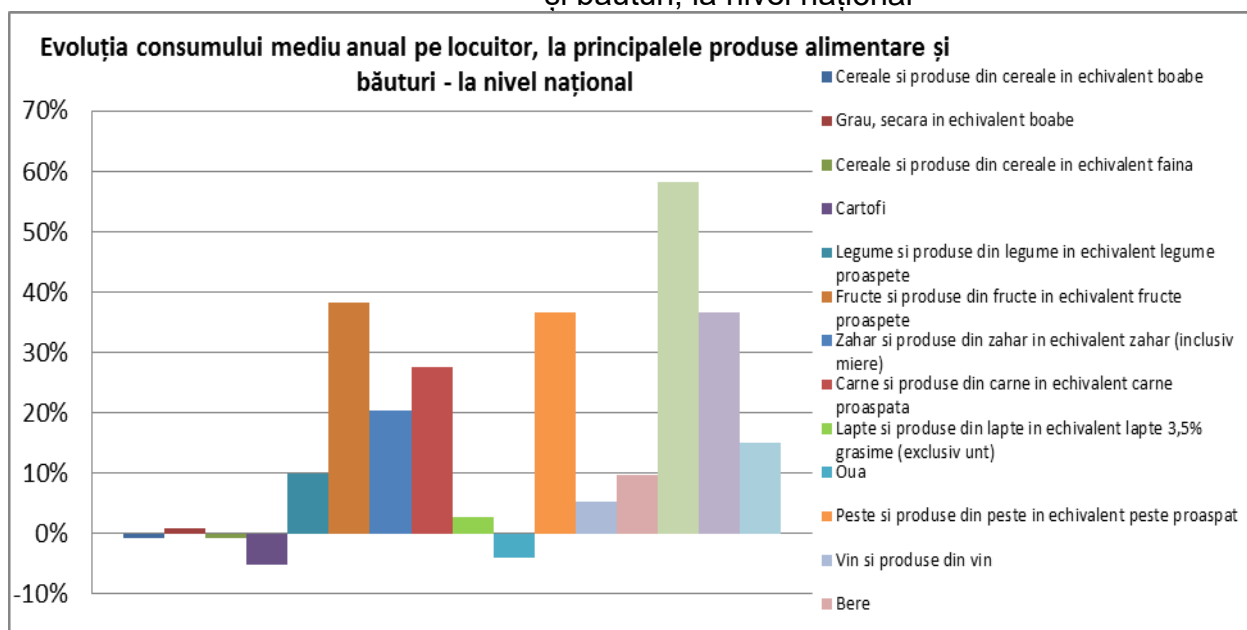
Consumul (disponibilul de consum) mediu anual de produse alimentare și de băuturi, pe locuitor, reprezintă cantitatea dintr-un produs sau grupa de produse agroalimentare (primare sau prelucrate) consumată de un locuitor, în perioada de referință, indiferent de sursa de aprovizionare (comerț cu ridicata, comerț cu amănuntul, restaurante, cantine, producția proprie, etc.) precum și de locul unde se consumă (gospodării individuale, restaurante, cantine, cofetării, gospodării instituționale, etc.). Date statistice privind consumul de alimente și băuturi se găsesc doar la nivel național.

Tabelul X.1.1.1. Consumul mediu anual pe locuitor la principalele produse alimentare și băuturi, la nivel național

Principalele produse alimentare și băuturi	Unitati de masura	Ani				
		2014	2015	2016	2017	2018
Cereale și produse din cereale în echivalent boabe	Kg	207,1	211.2	208.4	208.2	205.4
Cereale și produse din cereale în echivalent făină	Kg	156,5	159.8	163.0	163.2	161.8
Grâu, secară în echivalent boabe	Kg	160,4	163.4	157.6	157.2	155.2
Cartofi	Kg	100,8	98.3	95.5	96.6	95.5
Legume și produse din legume în echivalent legume proaspete	Kg	158	158.5	155.9	162.1	173.5
Fructe și produse din fructe în echivalent fructe proaspete	Kg	80,2	87.8	96.0	96.1	110.8
Zahăr și produse din zahăr în echivalent zahăt (inclusiv miere)	Kg	21,1	25.6	25.5	25.7	25.4
Carne și produse din carne în echivalent carne proaspătă	Kg	57,8	63.4	65.5	68.4	73.8
Lapte și produse din lapte în echivalent lapte 3,5% grăsime (exclusiv unt)	Kg	251,5	250.7	253.6	251.4	258.3
Lapte și produse din lapte în echivalent lapte 3,5% grăsime (exclusiv unt)	Litri	244,2	243.4	246.3	244.1	250.8
Ouă	Bucăți	246	262	267.0	255.0	236
Pește și produse din pește în echivalent pește proaspăt	Kg	4,9	5.5	5.9	6.3	6.7
Vin și produse din vin	Litri	22,6	18.6	18.0	21.8	23.8
Bere	Litri	82,2	88.3	88.9	89.5	90.1
Bauturi alcoolice distililate (alcool 100%)	Litri alcool pur (100%)	1,2	1.3	1.5	1.5	1.9
Băuturi nealcoolice	Litri	153,5	179.3	188.6	213.2	209.8
Consum total de alcool (alcool 100%)	Litri alcool pur (100%)	8	7.9	8.1	8.6	9.2

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO
până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anul 2019

Figura X.1.1.2. Evoluția consumului mediu anual pe locuitor, la principalele produse alimentare și băuturi, la nivel național

Privind datele prezentate mai sus, în perioada 2014 – 2018 (pentru anul 2019 nu sunt date publicate) se observă următoarele aspecte:

- au fost înregistrate creșteri la consumul de pește, carne, fructe și legume proaspete; legume și fructe proaspete, băuturi alcoolice și nealcoolice;
- scăderi nesemnificative au fost înregistrate consumul cereale, cartofi.

X.1.2. Locuințe

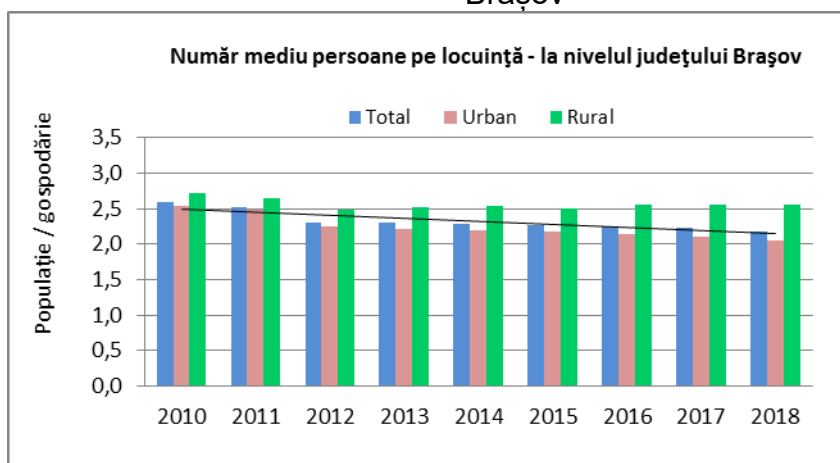
Locuința (apartamentul) este construcția formată din una sau mai multe camere de locuit situate la același nivel al clădirii sau la niveluri diferite, prevăzută în general cu dependențe (bucătărie, baie etc.) sau alte spații de deservire, independența din punct de vedere funcțional, având intrare separată din casa scării, curte sau stradă și care a fost construită, transformată sau amenajată în scopul de a fi folosită, în principiu, de o singură gospodărie.

✓ Numărul mediu de persoane pe locuință

Condițiile de locuit reprezintă un indice important în bunăstarea populației țării, acestea oferind satisfacerea necesităților de ordin biologic, psihologic, social și familial.

Numărul mediu de persoane pe o gospodărie reprezintă populația totală, din perioada de referință, raportată la numărul total de gospodării, înregistrate pe teritoriul României.

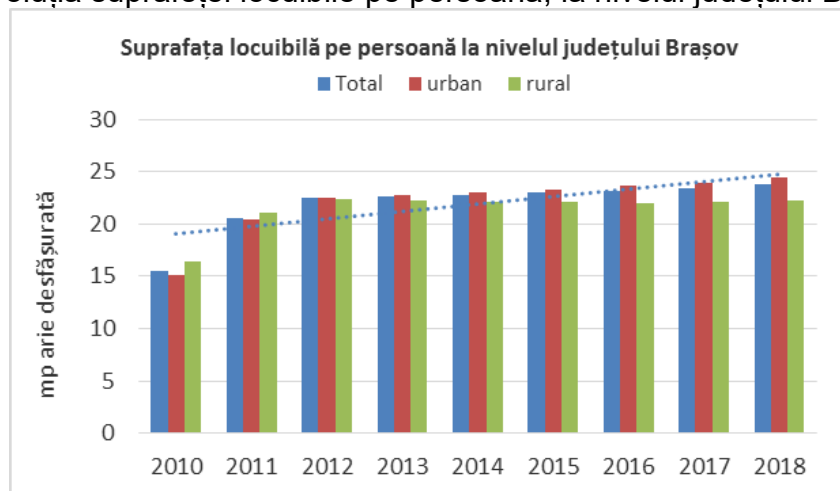
Figura X.1.2.1. Evoluția numărului mediu de persoane pe o gospodărie, la nivelul județului Brașov

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anul 2019

✓ Suprafața locuibilă pe persoană

Figura X.1.2.2. Evoluția suprafeței locuibile pe persoană, la nivelul județului Brașov

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anul 2019

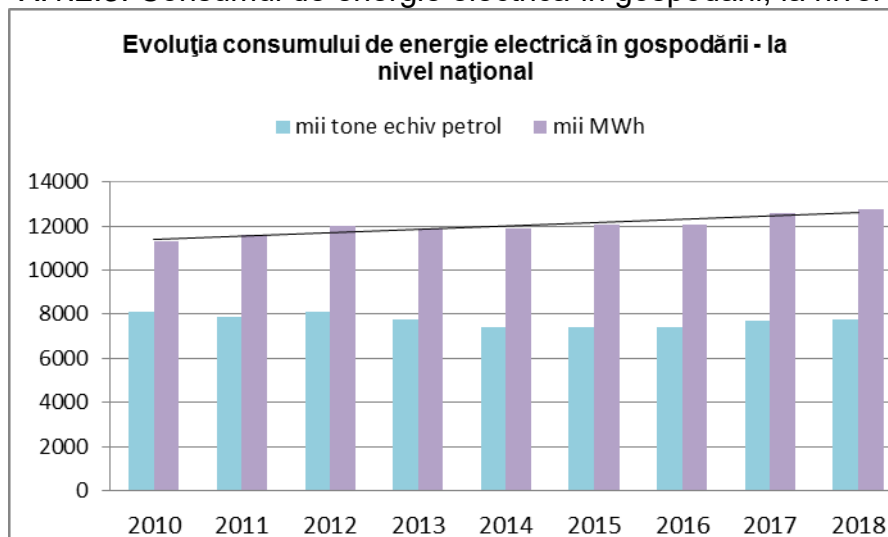
Din figurile de mai sus, se observă că:

- există o tendință continuă de scădere a numărului mediu de persoane pe locuință, trendul fiind același atât în mediu urban cât și în mediu rural;
- există o tendință continuă de creștere a suprafeței ocupate de o persoană;

✓ **Consumul de energie electrică în locuințe**

Reprezintă consumul de energie electrică al populației și se obține prin însumarea tuturor cantităților de energie electrică furnizată populației de către agenții economici în anul de referință. Consumul de energie electrică a populației la nivel național (exprimată în mii MWh și mii tone echivalent petrol) pentru perioada 2010-2018 este prezentat în figura X.1.2.3.

Figura X.1.2.3. Consumul de energie electrică în gospodării, la nivel național

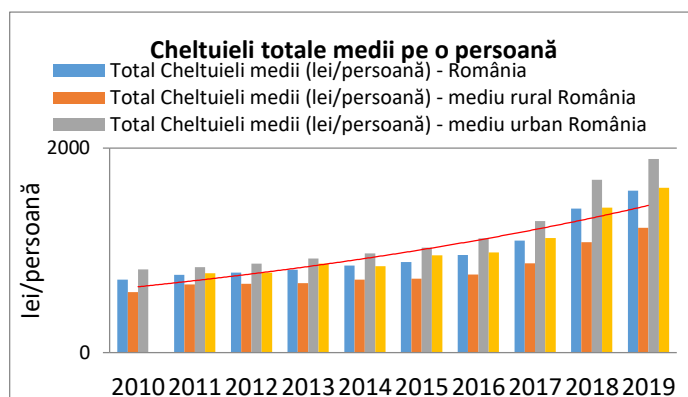

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO
până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anul 2019

Din graficul de mai sus, se observă că consumul de energie electrică în gospodării (MWh, mii tep) în perioada 2010 - 2018 se păstrează la același nivel.

✓ **Cheltuieli de consum medii pe persoană**

Figura X.1.2.4. Cheltuielile totale medii lunare pe o persoană, la nivel național și regiunea Centru

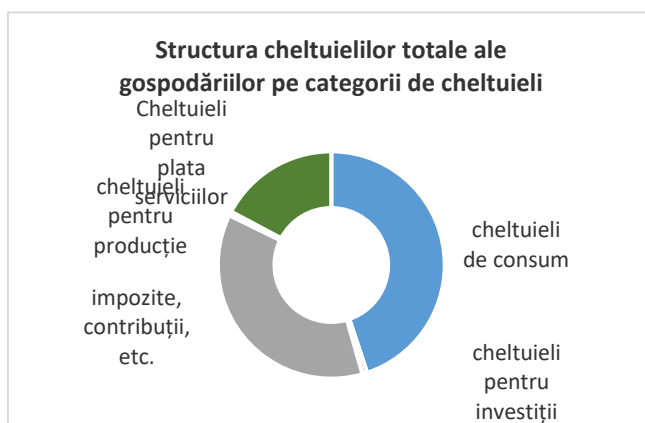

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO

În figura IX.1.2.5 sunt prezentate, pentru perioada 2010 – 2018, cheltuielile totale (exprimate în lei prețuri curente) efectuate de populație pentru necesitățile de consum curent și intrate în consum (produse alimentare, mărfuri nealimentare, servicii) și contravaloarea consumului uman de produse agroalimentare din resursele proprii ale locuinței/gospodăriei, la nivel național și regiunea Centru, unde se observă o tendință de creștere substanțială.

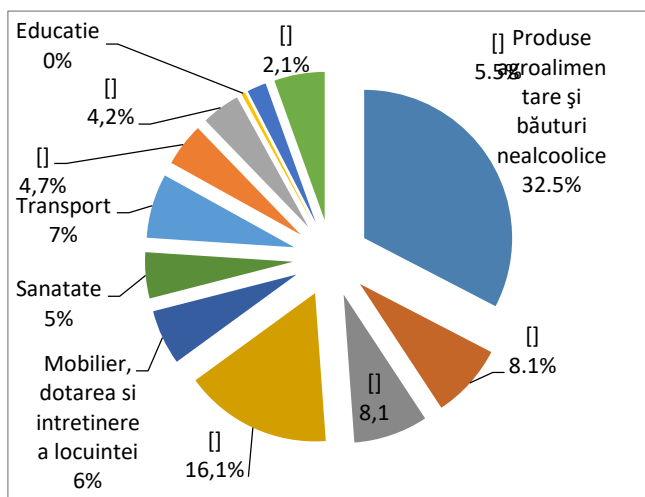
Principalele destinații ale cheltuielilor efectuate de gospodării sunt consumul de bunuri alimentare, nealimentare, servicii și transferurile către administrația publică și privată și către bugetele asigurărilor sociale, sub forma impozitelor, contribuțiilor, cotizațiilor, precum și acoperirea unor nevoi legate de producția gospodăriei (hrana animalelor și păsărilor, plata muncii pentru producția gospodăriei, servicii veterinare).

Figura X1.2.5. Structura cheltuielilor gospodăriilor pe categorii de cheltuieli, la nivel național în anul 2019

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO

Figura X.1.2.6. Structura cheltuielilor totale de consum pe destinații, în anul 2019

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO

Conform clasificării standard pe destinații a cheltuielilor de consum, produsele alimentare și băuturile nealcoolice și alcoolice au deținut, în anul 2019, în medie 40,6% din consumul gospodăriilor. O componentă a consumului, cu pondere relativ mare în cheltuieli, este legată de locuință (apă, energie electrică și termică, gaze naturale, combustibili, mobilier, dotarea și întreținerea locuinței). În anul 2019, aceasta a reprezentat 16,1% din cheltuielile totale de consum. La polul opus s-au situat cheltuielile efectuate de gospodării pentru hoteluri, cafenele și restaurante (2,1%) și cele pentru educație (0,5%).

Principalele destinații ale cheltuielilor efectuate de gospodării sunt consumul de bunuri alimentare, nealimentare, servicii și transferurile către administrația publică și privată și către bugetele asigurărilor sociale, sub forma impozitelor, contribuțiilor, cotizațiilor, precum și acoperirea unor nevoi legate de producția gospodăriei (hrana animalelor și păsărilor, plata muncii pentru producția gospodăriei, servicii veterinare etc.). Cheltuielile pentru investiții, destinate pentru cumpărarea sau construcția de locuințe, cumpărarea de terenuri și echipament necesar producției gospodăriei, cumpărarea de acțiuni etc. dețin o pondere foarte mică în cheltuielile totale ale gospodăriilor populației (doar 0,6%).

X.1.3. Mobilitate

X.1.3.1. Transportul de pasageri

Cod indicator România: RO 35

Cod indicator AEM: CSI 35

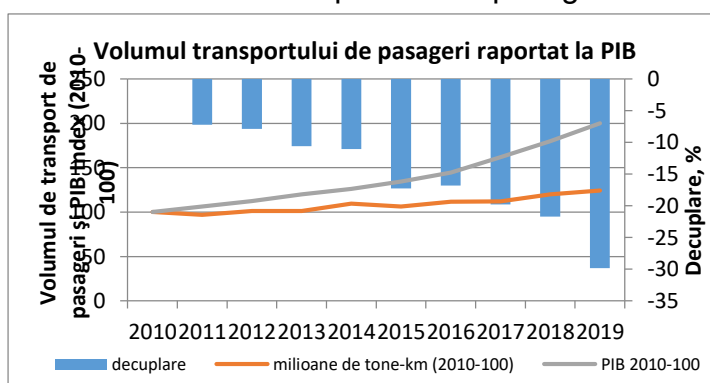
DENUMIRE: CEREREA DE TRANSPORT DE PASAGERI

DEFINIȚIE: Cererea de transport de pasageri este definită ca suma pasageri-kilometru interni parcurși în fiecare an. Transportul de pasageri intern include transportul cu autoturisme, autobuze și autocare și trenuri.

Cererea de transport de pasageri oferă informații despre evoluția sectorului transportului de pasageri ("magnitudinea" transportului), care, la rândul său, explică tendințele observate în impactul transporturilor asupra mediului. De asemenea, ajută la explicarea principalelor variabile care influențează alegerea modului de transport și efectul măsurilor aplicate pentru reducerea cererii sau influența în alegerea modului de transport.

În figura de mai jos este prezentată evoluția volumului transportului de pasageri la nivel național raportat la PIB în perioada 2010 – 2019.

Figura X.3.1.1. Volumul transportului de pasageri la nivel național raportat la PIB

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO

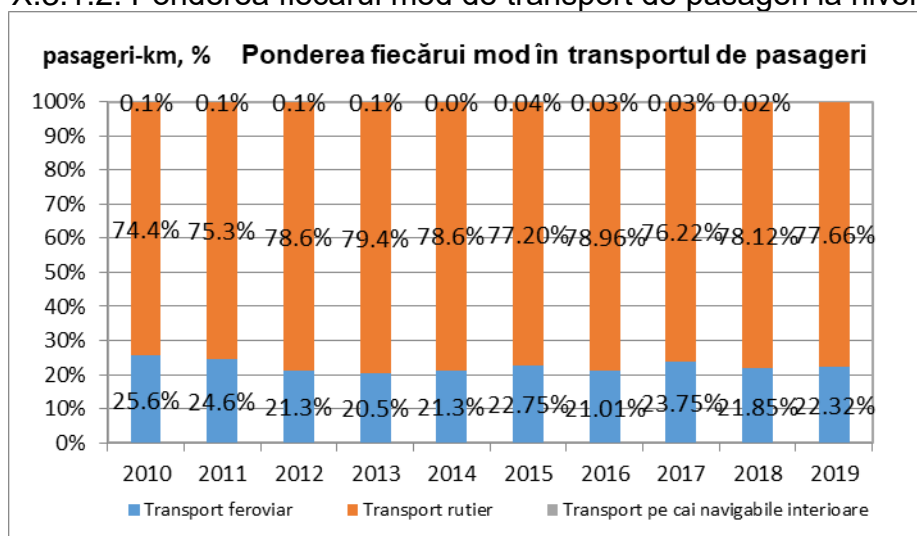
Decuplarea modală, prezentată în graficul anterior, este definită ca fiind proporțiile de pasageri-kilometri alocate diferitelor moduri de transport în fiecare an, raportat la anul 2010. Indicatorul este definit ca modificări anuale ale raportului între pasageri-km (transport intern) și PIB.

Din graficul anterior se observă că la nivel național există o tendință de creștere mai rapidă a PIB-ului comparativ cu creșterea transportului de pasageri. Se observă o ușoară decuplare a creșterii transportului de creșterea PIB-ului, necesară pentru a reduce aglomerația și alte efecte secundare negative ale transportului asupra mediului.

Activitatea de transport este una dintre sursele relevante de emisii de gaze cu efect de seră, are un aport important la poluarea aerului precum și la zgomotul ambiental, având efect asupra sănătății populației și ecosistemelor.

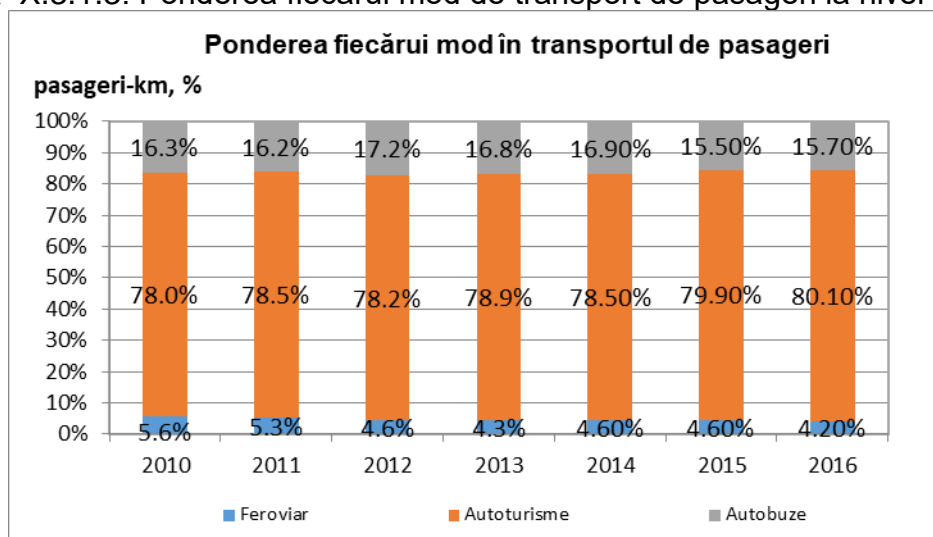
✓ **Ponderea fiecărui mod în transportul de pasageri** (autoturisme, autobuze și autocare, trenuri) în totalul transportului intern de pasageri la nivel național, este prezentată în figura de mai jos.

Figura X.3.1.2. Ponderea fiecărui mod de transport de pasageri la nivel național

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO

Figura X.3.1.3. Ponderea fiecărui mod de transport de pasageri la nivel național

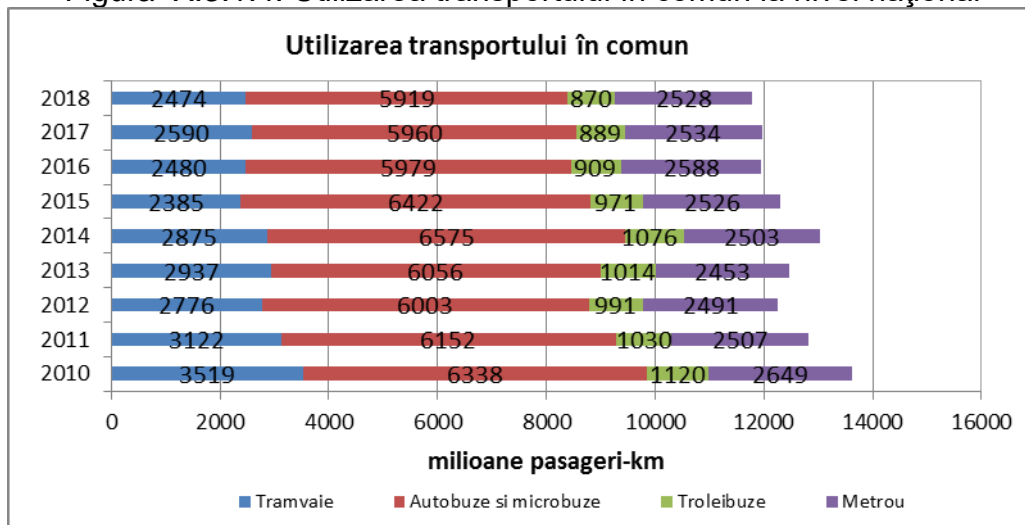
Sursă: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm

până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anul 2017-2019

Din graficele anterioare se observă că la nivel național transportul de pasageri se realizează pe infrastructura rutieră, ponderea cea mai mare având-o autoturismele. De asemenea se observă o creștere a transportului rutier în defavoarea transportului feroviar.

✓ **Utilizarea transportului în comun** exprimată ca volum al transportului public local de pasageri pe moduri de transport (transportul cu autobuze și microbuze, cu metroul, tramvaiele și troleibuzele), la nivel național, pentru perioada 2010 -2018 este prezentată în figura de mai jos.

Figura X.3.1.4. Utilizarea transportului în comun la nivel național

Sursă: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm
până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anul 2019

Din graficul anterior se observă că utilizarea autobuzelor și microbuzelor are ponderea cea mai mare în transportul în comun.

X.1.3.2. Transportul de mărfuri

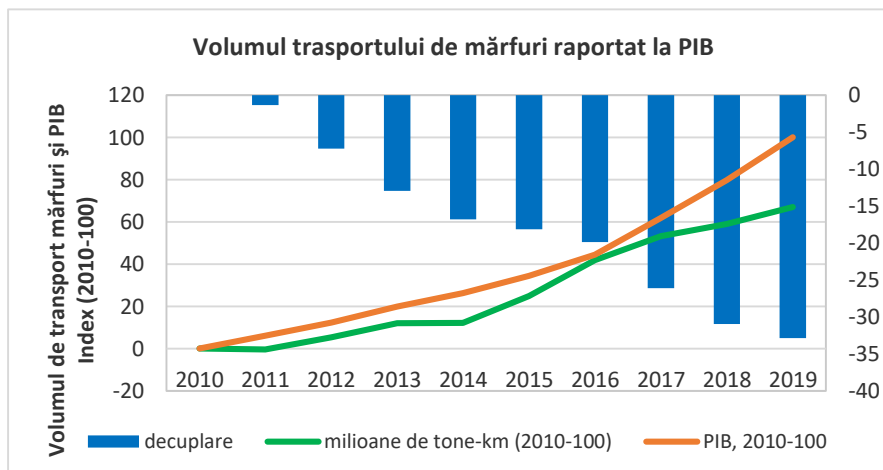
Cod indicator România: RO 36

Cod indicator AEM: CSI 36

DENUMIRE: CEREREA DE TRANSPORT DE MĂRFURI

DEFINIȚIE: Cererea de transport de marfă este definită ca suma de tone-kilometri interni parcurși în fiecare an. Potrivit celor mai recente metadata transportul naval intern include transportul rutier, feroviar și pe căi navigabile interioare: căile navigabile și de transport feroviar interioare se bazează pe mișcările de pe teritoriul național ("principiul teritorialității"), indiferent de naționalitatea vehiculului sau a navei, transportul rutier se bazează pe toate deplasările vehiculelor înregistrate în țara de raportare.

Figura X.1.3.2.1. Volumul transportului de marfă la nivel național raportat la PIB

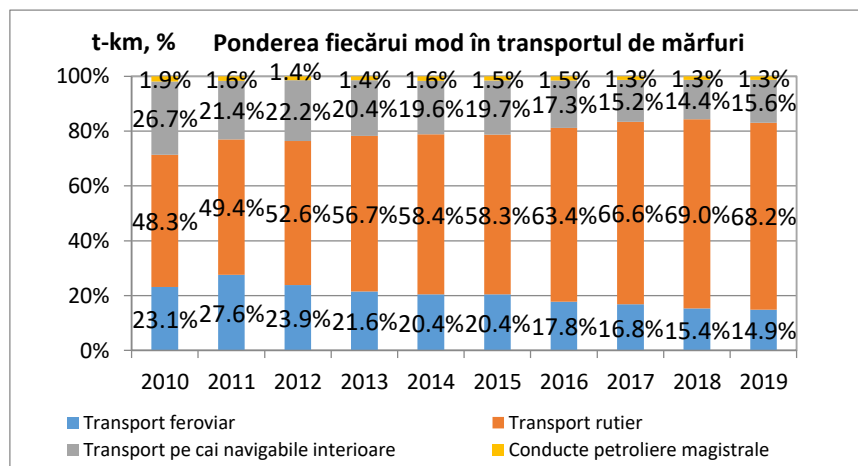

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO

Din graficul anterior se observă că la nivel național există o ușoară tendință de creștere mai rapidă a PIB-ului comparativ cu creșterea transportului de marfă. Se observă o ușoară decuplare a creșterii transportului de marfă de creșterea PIB-ului, necesară pentru a reduce aglomerația și alte efecte secundare negative ale transportului asupra mediului.

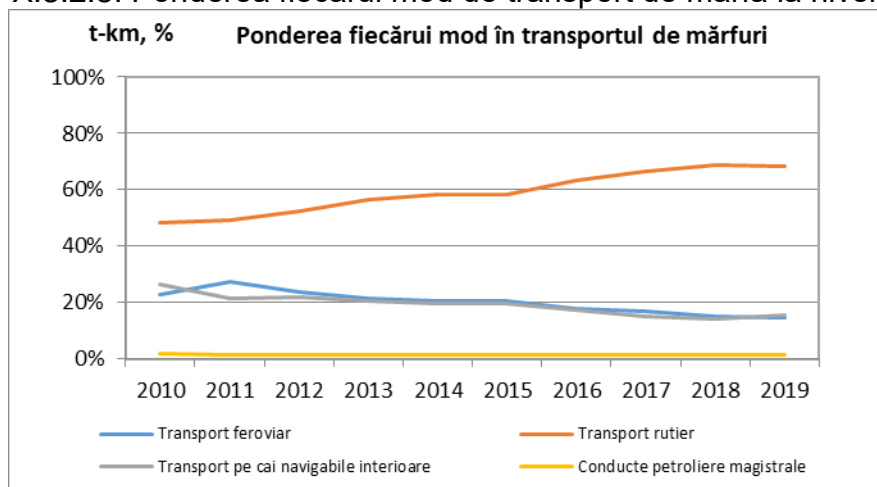
✓ **Ponderea fiecărui mod de transport al mărfurilor** în totalul transportului intern de mărfuri (rutier; feroviar; căi navigabile interioare) la nivel național, pentru perioada 2010-2019 este prezentată în figura de mai jos.

Figura X.3.2.2. Ponderea fiecărui mod de transport de marfă la nivel național

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO

Figura X.3.2.3. Ponderea fiecărui mod de transport de marfă la nivel național

Sursă: Institutul Național de Statistică, baza de date TEMPO

Din graficele anterioare se observă că, la nivel național ponderea transportului de mărfuri pe cale rutieră este cea mai mare în raport cu alte moduri de transport și există o tendință de creștere a ponderii transportului rutier în perioada 2010 – 2019, reprezentând mai mult de jumătate din mișcare de marfă începând cu anul 2012, deoarece infrastructura feroviară este învechită și nu poate prelua o parte din transportul de mărfuri rutiere (subsector acuzat de creșteri de poluanți atmosferici cu efecte negative asupra ecosistemelor terestre).

X.2. FACTORI CARE INFLUENȚEAZĂ CONSUMUL

Printre cei mai importanți factori care influențează consumul privat, se numără: factorii demografici, factorii sociali și cei psihologici, veniturile și prețurile, comerțul, globalizarea, tehnologiile, furnizarea de bunuri și servicii, cât și modul în care acestea sunt comercializate. De

asemenea, mai au influență asupra consumului inclusiv informațiile cu privire la produse și servicii, politici, locuințe și infrastructură.

Pentru limitarea, pe cât posibil, a efectelor negative ale presiunilor și a impactului asupra mediului, provenite din consum, este necesară o înțelegere mai bună a factorilor care influențează consumul.

Și în epoca modernă factorii economici au un rol important, deoarece la nivel macroeconomic, ei caracterizează capacitatea de cumpărare de care dispune societatea la un moment dat, constituind la formarea comportamentului consumatorului. La nivel microeconomic, venitul consumatorului este factorul esențial, care prin formă, mărime, dinamică, distribuție în timp, destinație, constituie premisa materială a comportamentului consumatorului dar și principală restricție care se impune acestuia.

Conform Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică “cel mai important factor economic care influențează modelele de consum este nivelul venitului disponibil pe gospodărie”. Integrarea obiectivelor dezvoltării durabile în centrul activităților economice presupune inclusiv, modificarea modelelor de producție și consum. Astfel de schimbări pot fi făcute prin reglementări, fiscalitate, decizii juridice, solicitări din partea publicului etc.

Conform datelor Institutului Național de Statistică, în 1990, erau în România aproximativ 23,21 milioane de locuitori, din care aproximativ 27,5% persoane de peste 50 de ani. În 2000, țara noastră avea aproximativ 22,45 milioane de locuitori, din care în jur de 29% aveau peste 50 de ani, iar în anul 2010 aceste cifre erau de 21,46 milioane de locuitori, din care 33,7% seniori.

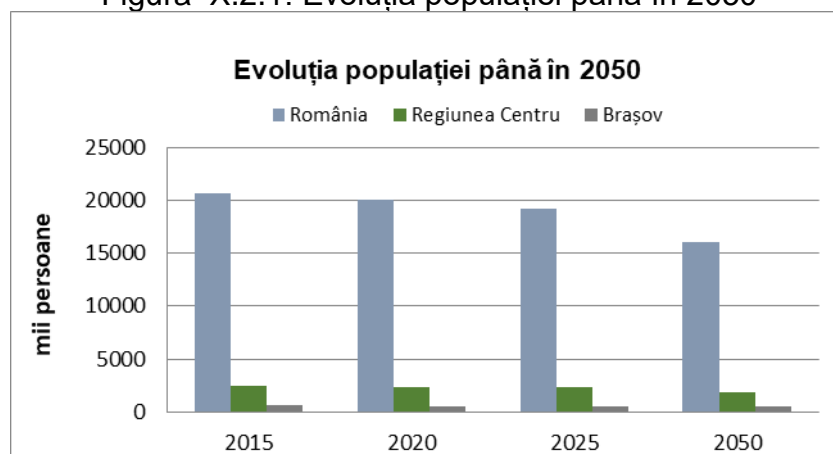
La nivelul anului 2015, în România sunt 19,9 milioane de locuitori din care 36,29% peste 50 de ani. Conform prognozei estimată de MDRT, la nivel național, până în anul 2050, se va înregistra o scădere a populației ce se va datora menținerii unui deficit al nașterilor în raport cu numărul deceselor, la care se va adăuga soldul cumulat al migrației interne și externe.

Tabel X.2.1. Prognoza evoluției populației României, regiunea Centru și județul Brașov până în anul 2050

mii persoane	2015	2020	2025	2050	Variație abs. 2050/2015	Variație 2050/2015%
România	20696,6	20026,4	19243,4	16083,3	-5378,9	-25,1
Regiunea Centru	2460,7	2391,6	2305,4	1906,8	-617,6	-24,5
Brașov	584,8	570,6	551,1	468,3	-129,9	-21,7

Sursă: Institutul Național de Statistică

Figura X.2.1. Evoluția populației până în 2050

Sursă: Institutul Național de Statistică

Tendința de scădere a populației în România și Regiunea Centru este aproximativ egală. În județul Brașov tendința de scădere este mai mică acesta fiind caracterizat de un grad mare de urbanizare, dezvoltare economică și socială. Aceasta constituie un factor de atracție pentru populația altor județe și astfel declinul demografic este mai puțin accentuat.

Consumul este influențat de către **numărul populației, ponderea acesteia pe grupe de vârstă, numărul de persoane pe gospodărie și spațiul de locuit disponibil per persoană**. Întotdeauna prețurile vor avea efect direct asupra consumului, alături de scăderea numărului populației, îmbătrânirea populației din țările dezvoltate, reducerea materiilor prime, accesul la internet și dezvoltarea tehnologiei.

Factorii care pot duce la creșterea consumului sunt creșterea clasei medii, creșterea nivelului de educație sau creșterea accesului la creditele de consum. Dezvoltarea clasei medii va duce la apariția celorlalți factori, iar creșterea va începe cu piața alimentară și va continua cu restul piețelor.

Dar creșterea nivelului de dezvoltare va determina scăderea populației, a forței de muncă și a forței de consum și astfel se reduce potențialul de creștere a producției economice. De asemenea creșterea speranței de viață duce la apariția unui dezechilibru în distribuirea pe vârste a populației și se va pune o presiune financiară mai mare pe generația care muncește și care trebuie să susțină populația pensionată. Una din soluțiile găsite la nivel național a fost creșterea vârstei de pensionare, astfel că oamenii vor continua să muncească dacă sistemele de pensionare vor fi insuficiente și vor fi încurajați să economisească și să-și facă propriile pensii. Dar tendința de îmbătrânire a populației va duce și la apariția unor noi segmente de piață sau la lansarea de produse dedicate seniorilor, pe lângă cele clasice dedicate acestora (ex: produsele de înfrumusețare și de menținere).

În același timp, se vor manifesta schimbările apărute la nivelul celulei de bază (a familiei). Familiile cu un singur copil vor fi dispuse să aloce o sumă mult mai mare pentru educație, servicii - ceea ce duce la creșterea standardelor și a atenției acordate copilului unic. Aceste schimbări se vor regăsi într-o formă sau alta în toate domeniile, mergând poate chiar până la limitarea cererii pentru apartamente la doar trei camere. Este posibil ca generațiile viitoare să aibă un compartiment de consum diferit, dar și unul de socializare diferit, doar prin prisma faptului că sunt copii unici.

În perioada următoare populația va consuma și va trăi mai durabil, independent de voința acesteia, datorită costurilor resurselor, conștientizării și educației, interesului propriu (economisirea pe termen lung: eficiența energetică, durabilitatea, revânzarea unor produse), stimulentele pozitive și negative (scăderea facturii la energie, plata unor amenzi pentru nerecyclarea produselor, etc.), obiceiurilor și lipsei altor opțiuni. Industriile de consum pot schimba modelul de consum și pot inova pentru a satisface cererea viitoare. Dar va fi necesară o schimbare fundamentală în modul de funcționare al firmelor care trebuie să folosească dezvoltarea durabilă pentru dezvoltarea inovativă de noi produse și servicii, precum și modul de a le transmite informații consumatorilor.

Practicile durabile de consum se pot îmbunătăți prin: susținerea consumatorilor în alegerea unui comportament durabil de consum, existența unei infrastructuri care să facă opțiunea comodă (ex: infrastructură pentru colectarea selectivă a deșeurilor, existența unor recipiente de depozitare în apropiere), reducerea ambalajului (dimensiune și costuri), folosirea de noi surse de materiale în industrie, etc.

X.3. PRESIUNILE ASUPRA MEDIULUI CAUZATE DE CONSUM

Suprautilizarea resurselor și faptul că prețul degradării mediului și a resurselor pentru societate nu este reflectat complet în prețurile bunurilor și serviciilor este motivul pentru care se poate aprecia că există un impact negativ asupra mediului exercitat de consum. Multe bunuri sunt ieftine chiar dacă acestea dăunează mediului, ecosistemelor sau sănătății umane.

X.3.1. Emisiile de gaze cu efect de seră din sectorul rezidențial

Cod indicator România: RO 10

Cod indicator AEM: CSI 10

DENUMIRE: TENDINȚA EMISIILOR DE GAZE CU EFECT DE SERĂ

DEFINIȚIE: Indicatorul reprezintă tendințele (totale și pe sectoare) emisiilor de gaze cu efect de seră în raport cu obligațiile statelor membre de a respecta obiectivele protocolului de la Kyoto

În comparație cu celelalte sectoare ale emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) din Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES) și anume Procese Industriale și Utilizarea Produselor (IPPU), Agricultură, Deșeuri, precum și Folosința Terenurilor, Schimbarea Folosinței Terenurilor și Silvicultură (LULUCF), sectorul Energie reprezintă cea mai mare sursă de emisii antropice de GES din România. În anul 2017, sectorul energetic a fost responsabil pentru aproximativ 66,39% din totalul emisiilor de GES (113.795,95 kt CO₂ echivalent).

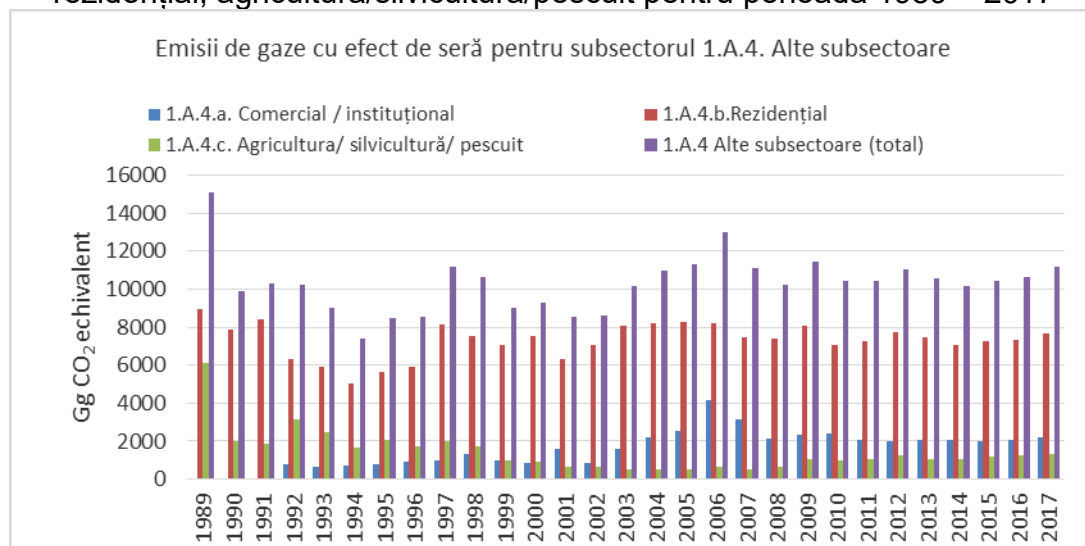
În conformitate cu IPCC sectorul Energie cuprinde două subsectoare cu mai multe categorii:

1.A. Arderea combustibililor:

- 1.A.1. Industria energetică;
- 1.A.2. Industria Prelucrătoare și Construcții;
- 1.A.3. Transporturi;
- 1.A.4. Alte sectoare (comercial/instituțional, rezidențial, agricultură/ silvicultură/ pescuit);
- 1.A.5. Altele (staționare, mobile);

1.B. Emisii fugitive de la combustibili.

Figura X.3.1.1. Evoluția emisiilor de gaze cu efect de seră din sectoarele comercial/instituțional; rezidențial; agricultură/silvicultură/pescuit pentru perioada 1989 – 2017

Sursa: Raport anual privind starea mediului în România, anul 2018

Subsectorul rezidențial include următoarele cantități:

- furnizarea de consum cu flacără deschisă pentru încălzire și gătit, inclusiv consumul de energie pentru spațiul locuit de către proprietari și administrarea agenților economici;

- furnizarea către populație pentru a produce căldură și apă caldă în încălzire centrală și cantitățile de cărbune primite de mineri ca alocații directe (plăți) din companiile miniere;
- căldura furnizată populației pentru încălzire și apă caldă, atât din partea publicului și din sectoarele de producție auto.

Ponderea emisiilor totale de GES ale categoriei 1.A.4.b din sub-sectorul 1.A.4 este de aproximativ 59,34% pentru anul de bază 1989 și 68,53% pentru anul curent, 2017. Contribuția acestei categorii este de aproximativ 7667,80 kt CO₂ echivalent în anul 2017. Se observă o contribuție principală a utilizării gazelor naturale drept combustibil în această categorie de activitate, pe toată durata perioadei de timp 1989-2017.

X.3.2. Consumul de energie al populației

Cod indicator România: RO 27

Cod indicator AEM: CSI 27

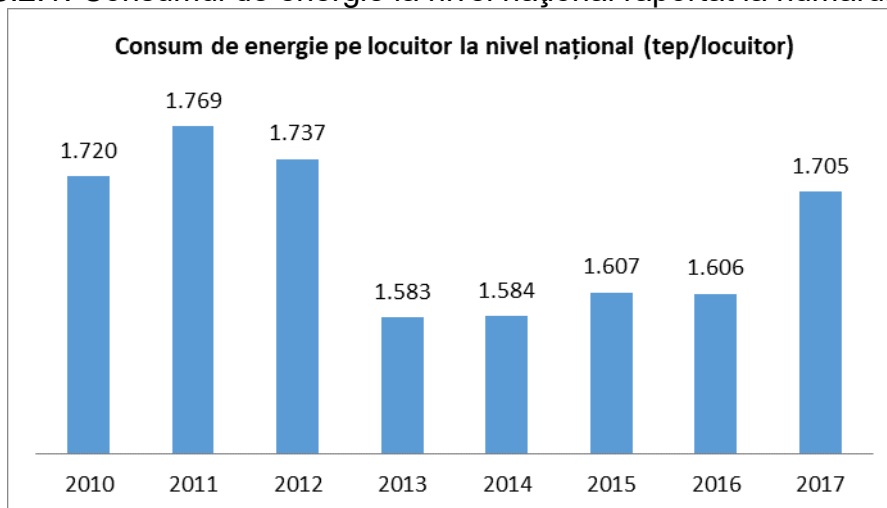
DENUMIRE: CONSUMUL FINAL DE ENERGIE PE TIP DE SECTOR DE ACTIVITATE

DEFINIȚIE: Cantitățile de energie furnizate consumatorului final în cele mai diverse scopuri energetice

Indicatorul evaluează gradul de dependență energetică la nivel de sector și urmărește progresul realizat în reducerea consumului de energie în diferite sectoare de activitate.

- ✓ În fapt, indicatorul arată progresul (sau lipsa progresului) în reducerea efectelor asupra mediului asociate producției de energie datorită economiilor de energie în sectoarele de utilizare finală (transporturi, industrie, servicii, gospodării).
- ✓ De asemenea, acest indicator este util în monitorizarea progreselor înregistrate în punerea în aplicare a politicilor privind eficiența energetică și conservarea energiei.

Figura X.3.2.1. Consumul de energie la nivel național raportat la numărul de locuitori

Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm

până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anul 2018 și 2019

X.3.3. Utilizarea materialelor

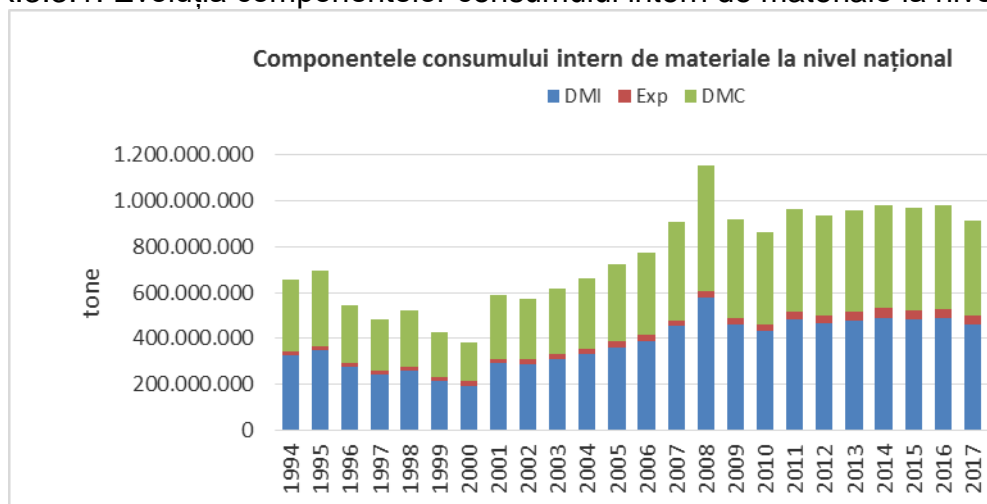
Consumul intern de materiale (DMC – Domestic Material Consumption) cuprinde cantitatea totală de materiale utilizate direct în economie și poate oferi informații privind utilizarea resurselor. Acest indicator este relevant din două puncte de vedere. Primul se referă la nivelul tehnologic, la intensitatea cu care este transformată materia primă și i se adaugă valoare. Al doilea vizează dezvoltarea durabilă, conservarea și managementul eficient sau nu al

resurselor de care dispune o țară, precum și protejarea mediului în condiții de creștere economică.

Consumul intern de materiale (DMC – Domestic Material Consumption) – cuprinde cantitatea totală de materiale utilizate direct în economie (extracția internă utilizată plus importurile). Componentele DMC sunt: intrările directe de materiale (DMI) și exportul de materiale. Acesta asigură elementele de calcul a indicatorilor de decuplare privind utilizarea resurselor.

✓ **Consumul intern de materiale DMC** (exprimat în mil. tone) la nivel național; DMC cuprinde cantitatea totală de materiale utilizate direct în economie (extracția internă utilizată plus importurile, minus exporturile).

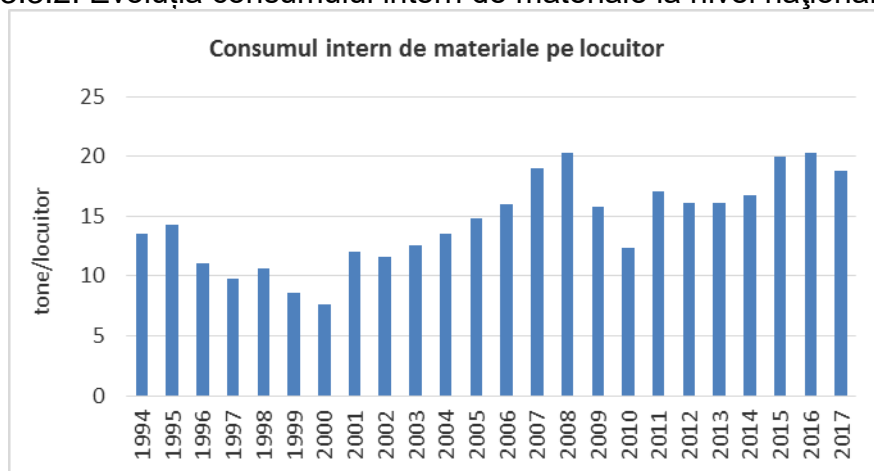
Figura X.3.3.1. Evoluția componentelor consumului intern de materiale la nivel național

Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm

până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anii 2018, 2019

Figura X.3.3.2. Evoluția consumului intern de materiale la nivel național pe locuitor

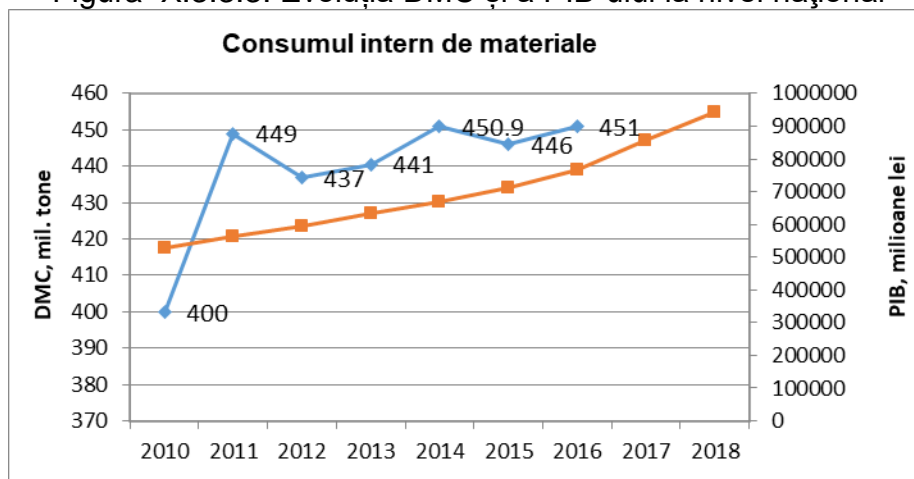
Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm

până la data elaborării prezentului raport nu au fost prelucrate datele pentru anii 2018, 2019

Consumul intern de materiale (DMC) are corespondent „consumul aparent” din economia națională. Există o diferență între consumul intern de materiale și intrările directe de materiale, ca urmare a exporturilor, a căror pondere în total DMC a variat în perioada analizată, între 5,3% și 11,5%.

Raportat la numărul de locuitori, consumul de materiale în perioada analizată este între 7,6 și 20,4 tone pe locuitor, cunoscând o accentuată tendință crescătoare între anii 2002 – 2008, de când a început să scadă și apoi să crească ajungând în anii 2015, 2016 să stagneze.

Figura X.3.3.3. Evoluția DMC și a PIB-ului la nivel național

Sursa: http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm

Tendențele divergente observate în figura anterioară, creșterea PIB-ului odată cu scăderea indicelui DMC, implică o ușoară decuplare a creșterii economice de utilizarea resurselor în ultimii ani. Nu este încă clar dacă aceasta reprezintă o schimbare reală de direcție în modul de utilizare a resurselor sau este pur și simplu o reflectare a impactului crizei economice asupra industriilor mari consumatoare de resurse, cum ar fi industria construcțiilor.

X.4. PROGNOZE, POLITICI ȘI MĂSURI PRIVIND CONSUMUL ȘI MEDIUL

Guvernul României a aprobat în anul 2008 Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013 – 2020 – 2030. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, propulsat de interesul pentru cunoaștere și inovare, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Conform Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă a României obiectivele strategice, pe termen scurt, mediu și lung sunt:

- Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României ca stat membru al UE.
- Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.
- Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile

Îndeplinirea acestor obiective strategice va asigura, pe termen mediu și lung, o creștere economică ridicată și, în consecință, o reducere semnificativă a decalajelor economico-sociale dintre România și celelalte state membre ale UE. Prin prisma indicatorului sintetic prin care se măsoară procesul de convergență reală, respectiv produsul intern brut pe locuitor (PIB/loc), la puterea de cumpărare standard (PCS), aplicarea Strategiei a creat condițiile ca PIB/loc exprimat în PCS să depășească, în anul 2013, jumătate din media UE din acel moment, să se apropie de 80% din media UE în anul 2020 și să fie ușor superior nivelului mediu european în anul 2030.

Asigurarea funcționării eficiente și în condiții de siguranță a sistemului energetic național, atingerea nivelului mediu actual al UE în privința intensității și eficienței energetice; îndeplinirea obligațiilor asumate de România în cadrul pachetului legislativ „Schimbări climatice și energie din surse regenerabile” și la nivel internațional în urma adoptării unui nou acord global în domeniu; promovarea și aplicarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice și respectarea principiilor dezvoltării durabile.

Politica privind transporturile se regăsește în Strategia de transport durabil pe perioada 2007 - 2013, 2020 și 2030 și Strategia de transport intermodal în România 2020 elaborate de Ministerul Transporturilor.

Obiectivul general Strategiei de transport durabil îl reprezintă dezvoltarea echilibrată a sistemului național de transport care să asigure o infrastructură și servicii de transport moderne și durabile, dezvoltarea sustenabilă a economiei și îmbunătățirea calității vieții.

Atingerea acestui obiectiv va contribui în mod direct la asigurarea dezvoltării durabile a sectorului transporturi, a economiei și a mediului, la creșterea gradului de accesibilitate a României, asigurarea inter-modalității sistemului de transport, promovarea dezvoltării echilibrate a tuturor modurilor de transport și îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor.

Obiectivul general al Strategiei de Transport Intermodal în România – 2020 este dezvoltarea sistemului național de transport intermodal de mărfuri în scopul eficientizării transportului de marfă și al îmbunătățirii impactului transportului asupra mediului și a siguranței traficului în România.

Atingerea acestui obiectiv va contribui în mod direct la creșterea gradului de accesibilitate a României prin descongestionarea drumurilor naționale și protejarea infrastructurii rutiere, promovarea dezvoltării echilibrate a tuturor modurilor de transport și îmbunătățirea calității și a eficienței serviciilor, reducerea emisiilor de gaze și minimalizarea efectelor adverse asupra mediului.

Conform Strategiei Energetice a României, actualizată pentru perioada 2011 – 2020, obiectivul general îl constituie satisfacerea necesarului de energie atât în prezent, cât și pe termen mediu și lung, la un preț cât mai scăzut, adecvat unei economii moderne de piață și unui standard de viață civilizat, în condiții de calitate, siguranță în alimentare și cu respectarea principiilor dezvoltării durabile.